

DET DANSKE PROUST-SELSKAB

BULLETIN N° 1

*Det danske
Proust-selskab*

Bulletin N° 1

2003

Det danske Proust-selskab
Bulletin N° 1
Oktober 2003

Redaktion og layout: Nils Soelberg

© Det danske Proust-selskab, 2003
www.proust.dk
email:marcel@proust.dk

I kommission hos Forlaget Multivers (www.multivers.dk)
Tryk: Bookpartner – Nørhaven Digital, København
Omslag: Danesadwork, København

Udgivet med støtte fra Litteraturrådet

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og Copy-Dan. Enhver anden udnyttelse uden skriftligt samtykke fra Det danske Proust-selskab er forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug for anmeldelser.

ISBN 87-7917-117-6

Printed in Denmark, 2003

Det danske Proust-selskab

Denne side er købt på ebog.dk og er omfattet lov om ophavsret.
Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere
eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug

Indhold

Om <i>Det danske Proust-selskab</i>	7
Indmeldelsesblanket	8
Formanden har ordet	9
Redaktøren har ordet	11
Dagen og vejen: Arrangementer og meddelelser	14
Siden sidst	15
Bjørn Bredal: Lykkens dør går udad	16
Den årlige generalforsamling	19
Formandens årsberetning	20
Om titlen <i>A l'ombre des jeunes filles en fleurs</i>	23
Henning Goldbæk: Causeri om Proust	25
Christopher Prendergast: On translating Proust	27
Proust og forfatterkollegerne	37
Kirsten Thorup: Proust, litteraturens Einstein	38
Jes Petersen: Virginia Woolf og Marcel Proust	42
Læsninger	49
Morten Jensen: Tjørnene ved Tansonville, eller: Vejen til Gilberte	51
Nils Soelberg: Om vandet i flasken i vandet	81
En række læsninger af <i>Sodoma og Gomorrha</i> , i <i>Bulletin Marcel Proust</i> , 2001. Præsenteret af Nils Soelberg	89
Hvad er der skrevet i Danmark om Proust?	
En dansk Proust-bibliografi (første del) ved Neal Ashley Conrad	97

Om Det danske Proust-selskab

Det danske Proust-selskab blev stiftet i sommeren 2002. Bag stiftelsen stod en lille kreds af danske Proust-fans, som med fryd havde set hans værk dukke frem fra fortiden, i skikkelse af et nyoversat første bind af *På Sporet af den tabte tid*. For oversættelsen stod – og står fortsat – Else Henneberg Pedersen, og for udgivelsen forlaget Multivers.

På den stiftende generalforsamling, der fandt sted den 20 august 2002, vedtog stifterne denne **formålsparagraf** :

Det danske Proust-selskab, der har hjemsted i København, har til formål at fremme og dyrke interessen for Marcel Proust, hans forfatterskab og hans tid, herunder at støtte udgivelse af værker af og om Marcel Proust.

Selskabets stiftere er:

Henrik Borberg, Bjørn Bredal, Suzanne Brøgger, Steen A. Cold, Neal Ashley Conrad, Henning Goldbæk, Leif Hasle, François Marchetti, Else Henneberg Pedersen, John Pedersen, Jes Petersen, Lilian Munk Rösing, Nils Soelberg, Kirsten Thorup og Monica Wojtaszewski.

Der blev på den stiftende generalforsamling nedsat en bestyrelse med følgende medlemmer:

Bjørn Bredal, Neal Ashley Conrad, Steen A. Cold, Leif Hasle, Jes Petersen, Lilian Munk Rösing og Nils Soelberg.

Bestyrelsen valgte på sit første møde Bjørn Bredal til formand og Jes Petersen til kasserer.

Bestyrelsen vedtog på sit møde den 28 maj 2003 at formandskabet skulle overgå til Neal Ashley Conrad pr 1. november 2003.

red

Indmeldelsesblanket

Klip ud eller kopier og send til

Det danske Proust-selskab · Forlaget Multivers · Værnedamsvej 3 B ·
1819 Frederiksberg C

Jeg indmelder mig hermed i Det danske Proust-selskab og betaler et årligt kontingent på kr. 200. Jeg er indforstået med at indkaldelser til arrangementer, generalforsamlinger mv. sker pr. e-mail. Jeg kan til enhver tid udmelde mig af foreningen.

Evt. kommentar:

.....
.....
.....
.....
.....

Navn: .....

Evt. firma: .....

Adresse: .....

Postnr og by: .....

E-mail: .....

NB: Indmeldelse kan også mailes til **marcel@proust.dk**

– eller foretages via selskabets hjemmeside: **<http://www.proust.dk>**

* * *

Det danske Proust-selskab

Formanden har ordet

Åbent hus

Da Olof Lagercrantz i 1992 var ved at være færdig med sin fine lille bog om »Att Läsa Proust« og skulle skrive forord, var han trist til mode. Ja, han følte sig som »ett vilsekommet barn«. I en årrække havde Lagercrantz læst *På spaning efter den tid som flytt och nästan ingenting annat*, og nu var det gået ham sådan, at bogen var blevet »ett hem och skänkt mig trygghet«.

Jeg genkender følelsen. Når man efter en periode med Proust vender sig mod andre af de bøger, som verden trods alt byder på, så er det lidt som at flytte hjemmefra. *På sporet efter den tabte tid* er et hus, man kan bo i, en bolig, man nødtigt forlader. Men her søger jeg så trøst i den tanke, at man godt kan bo flere steder. Den sande gentleman har »A flat in town and a house in the country«, som det hedder hos Oscar Wilde i *The importance of being earnest*.

Denne dobbelthed strukturerer da også *A la recherche du temps perdu*, hvis fortæller med familie flytter frem og tilbage mellem by og land, Paris og Combray, lejligheden og landstedet. Og læseren af Proust er næsten lige så privilegeret: Romanen står der altid som et gæstfrit Combray, et åbent hus, som man kan trække sig tilbage til for at læse og lede efter sig selv eller sin dobbeltgænger.

Det danske Proust-selskab vil gerne dele nøgler ud til dette hus. Da *Swanns verden* udkom i ny dansk oversættelse i foråret 2002, var en større renovering af den danske tekst gået i gang. *På sporet efter den tabte tid* er i Else Henneberg Pedersens ny oversættelse ved at genopstå som *På sporet af den tabte tid*, og en første fløj står altså allerede klar til indflytning.

Stiftelsen af selskabet »på en varm augustdag i 2002« (som skrevet står på vores hjemmeside), var således en slags house warming. Tag os som et indflytterselskab, der gerne vil invitere indenfor både i *Swanns verden* og i Prousts verden i det hele taget. Nærværende Bulletin afspejler nogle af de aktiviteter, selskabet allerede har været ramme om, og vi er glade for at

bringe bidrag af så prominente og forskellige Proust-læsere som Kirsten Thorup og Christopher Prendergast.

Velkommen

Bjørn Bredal

Redaktøren har ordet

Kære læser!

Inden du fortsætter færden ind i dette første nummer af det (næsten) ny-startede Proust-selskabs bulletin, så lad mig lige fortælle lidt om hvad redaktionen, og bestyrelsen, har tænkt sig med den.

Det siger sig selv at bulletinen har den rent praktiske opgave at holde medlemmerne, helst også de kommende, orienteret om hvad der hidtil er foregået i Det danske Proust-selskab og hvilke planer vi har for fremtiden. Men derudover håber vi nu at have skabt et forum hvor dansksprogede Proust-interesserede dels kan hente en smule inspiration til deres (fortsatte) læsning af et af verdenslitteraturens mest fascinerende – og, lad os bare indrømme det, ubegribelige – værker, dels selv kan komme til orde og fremlægge deres egen læseroplevelse eller deres personlige bud på en tolkning, eller simpelt hen deltage i en løbende debat, som vi håber bliver righoldig, spontan, rå og hjertelig.

Det er redaktørens tunge pligt at gøre det klart fra første færd at nærværende bulletin ikke udkommer på faste tidspunkter, men kun når beholdningen af læseværdigt stof er stor nok til at fylde et nummer. Der kan altså blive kortere eller længere mellem snapsene, men til gengæld vil vi gøre alt for at sprutten er til at drikke. Skulle en og anden synes at dette ikke holder stik, står det til vedkommende selv at sige fra over for redaktionen, meget gerne ledsaget af et bidrag der bedre lever op til forventningerne.

Som nævnt ovenfor betyder det en del for os at denne bulletin henvender sig til dansksprogede Proust-fans og derfor som hovedregel er skrevet på dansk. I visse særlige tilfælde kan vi bringe indlæg på engelsk (som det sker i dette nummer), men vi ønsker på ingen måde at begrænse læserkredsen til folk der behersker fransk i det nødvendige omfang for at læse tekster af og om Proust på originalsproget. Det er en kendt sag at de franskkyndige har rigelig adgang til bunkevis af bøger og tidsskrifter om Proust, og netop derfor ser denne bulletin det som en af sine opgaver at formidle i det mindste et udvalg af denne forskning til sine dansksprogede læsere.

Hvordan har vi så tænkt os at gribe sagen an?

Hvert nummer vil lægge ud med en præsentation af sig selv (ved redaktøren) og et flammende opråb (ved formanden). Derefter går vi over til dagen og vejen, dvs. dagbog og referater fra den forløbne tid, og annoncering af kommende arrangementer. Det lyder måske lovlig administrativt, men kig bare lidt fremad og se at et referat fra en generalforsamling kan rumme betydelig sjovere ting end et par afstemningsresultater. For slet ikke at tale om de egentlige foredragsaftener, som vil blive mere eller mindre repro-

duceret i skriftlig form. Lidt længere fremme støder du på Christopher Prendergast's foredrag om at oversætte Proust.

Hvad angår fortidens arrangementer håber vi i de følgende numre at kunne bringe egentlige *anmeldelser* af disse, leveret af et (undskyld!) *menigt* medlem af selskabet, blot for at holde selvpromoveringen lidt i ave.

Herefter tager vi fat på et område som man kunne kalde *læseroplevelser*. Sådanne kan inddeles efter mange kriterier, men her i første omgang (og ikke nødvendigvis i de følgende numre) skelner vi mellem den subjektive *oplevelse* med bogen i hånden og den egentlige fremlagte *læsning* af teksten, med tolkerbrillerne på. Det første sigter til den oplevelse den enkelte læser kan have med *På Sporet ...*, i privatlivets fred og helt ud fra egne forudsætninger, men lur os om der ikke er et og andet i en sådan oplevelse der er værd at dele med andre.

I denne forbindelse kunne en del tyde på at *forfatterkolleger* i eftertid og samtid har spændende svar at give på det simple spørgsmål: Hvad har Proust betydet for mig? – Lidt længere fremme fortæller først Kirsten Thorup om sine læsninger af Proust, og dernæst præsenteres Virginia Woolf's personlige udsagn om sin samtidige kollega.

Det står selvsagt ingen steder skrevet at denne sektion er forbeholdt udøvende forfattere; vi ved blot tilfældigvis at en del af disse allerede har skrevet om deres oplevelse af Proust. Sektionen er åben for enhver der vil dele sin oplevelse af Proust med andre.

I sektionen *Læsninger* vil danske Proust-forskere få mulighed for at fremlægge deres tolkninger og analyser for en velvillig læserskare – og i det følgende nummer få deres resultater diskuteret og dissekeret i læserbrevspalten. Derudover vil redaktionen tilstræbe at formidle udenlandske analyser af særlig interesse, i oversat eller refererende form. I dette nummer bringer vi under *læsninger* en større analyse af den berømte scene ved hvidtjørnehækken i Combray, en lille appetitvækker om vandkaraflerne i Vivonne-floden og endelig en præsentation af en serie artikler om *Sodoma og Gomorra* i det franske Proust-selskabs tidsskrift *Bulletin Marcel Proust*. – Onde tunger vil hævde at redaktøren har givet sig selv lidt rigelig spaltepads her, men frygt ikke: Sligt sker kun i et første nummer, inden læserskaren er vågnet op til dåd.

Sidst, men absolut ikke mindst: Hvad er mere naturligt for en dansksproget Proust-bulletin end at lægge ud med en **kommenteret bibliografi** over danske bøger og artikler om Proust. Som det vil fremgå, er der skrevet ikke så lidt i årenes løb, og derfor vil vi sprede bibliografien over to numre, således at vi i denne omgang holder os til de lidt ældre tekster – med fortsættelse i næste nummer.

Det danske Proust-selskab

Så altså, kære læser, vi ved at din motivation er i top, for ellers havde du næppe meldt dig ind i Det danske Proust-selskab. Derfor regner vi også med dig som en aktiv og kritisk læser der vil bidrage med egne indlæg og deltage i debatten om de andres. Ville det ikke være en fin begyndelse at sende os din oprigtige mening om dette nummer efter endt læsning?

Nils Soelberg

Dagen og vejen

Efterårets arrangementer

Allerede nu kan medlemmerne – både de aktuelle og de kommende – begynde at glæde sig til to

PROUST-SALONER

i Møstings Hus, Andebakkestien 5, 2000 Frederiksberg to søndage kl 15-17

Begge eftermiddage vil byde på oplæsning fra mesterens værk og på interviews vedrørende samme, i forbindelse med en aktuel begivenhed eller udgivelse.

Det er hensigten at fastholde sted, ugedag og tid fremover, så selskabets medlemmer og andre interesserede kan indrette sig efter det.

Søndag den 9 november kl. 15-17

1. Thure Lindhardt læser op fra *Swanns Verden* (selvfølgelig den nye oversættelse).
2. Bjørn Bredal, interviewer Henning Goldbæk om forholdet mellem Proust og Wagner.
Må vi minde om at Bjørn Bredal i 1998 udgav bogen *Begærets by. En bog om Marcel Proust og Venedig*; – og at Henning Goldbæk i 2002 udgav *Marcel Proust og barokkens genkomst*. Se hans causeri herom på side 25-26.

Søndag den 7 december

1. Vi fortsætter oplæsningen hvor Thure Lindhardt slap.
2. Der er vidt fremskredne planer om et interview.

Desværre mangler der endnu et par detaljer før det præcise indhold af sæsonens anden salon kan røbes, men følg med på hjemmesiden.

På glædeligt gensyn

Det danske Proust-selskab

Siden sidst

Under denne overskrift kan man i dette og de kommende numre læse om de arrangementer der har fundet sted siden sidste bulletin udkom – i dette tilfælde altså siden selskabets oprettelse – og dermed evt. ærgre sig over alt det man er gået glip af...

Og vi tager det i kronologisk orden.

Bogforum, november 2002

Ved lanceringen af Det Danske Proust-selskab på nævnte Bogforum gav selskabets første formand, Bjørn Bredal, følgende introduktion, som byggede på hans anmeldelse i Politiken (den 23. marts 2002) af det nyoversatte bind 1 af *På sporet af den tabte tid*.

Introduktionen blev fulgt af en oplæsning ved Peter Steen.

Vi bringer introduktionen på de følgende sider.

Lykkens dør går udad

Af Bjørn Bredal

Forår fortjener vi ikke. Hvidtjørn blomstrer helt af sig selv, og lykkens dør nytter det ikke at sætte skulderen imod, for den åbner udad. Det vidste Kierkegaard, og det ved vi andre vel også ved nærmere eftertanke: Man kan nå langt ad viljens vej, men ikke ud til lykken. Den kommer kun som en gave. Eller som en gåde. At læse Marcel Proust er at give sig gåden i vold: Hvorfor er vi pludselig tilbage i barndommens land? Hvorfor er vi pludselig forelskede? Hvorfor er vi pludselig ude af os selv? Tag nu for eksempel Charles Swann, omkring år 1900 en kendt parisisk jøde, rentier, élégantier, dameforfører og kunstsamler, som efter sigende er hemmeligt optaget af at skrive en banebrydende bog om Vermeer van Delft. Denne dandy ved lige præcis, hvilke kvinder han tænder på, og de står nærmest i kø. Men så går han alligevel en dag hen og forelsker sig dybt, inderligt og katastrofalt i en kvinde, som overhovedet ikke er hans type, hverken på krop eller sjæl. Hun hedder Odette de Crecy og er en luksusludder med vulgære vaner, som står fuldstændig i kontrast til Swanns raffinement. Hvad vil han dog med hende?

Ingenting. Forsvarsløst rammes han af forelskelsen, som finder frem til hans sind ad veje, der ligger hinsides vilje og beslutninger. Det begynder med, at han en dag i selskab med Odette hører et stykke musik, som en gang tidligere har gjort indtryk på ham. Navnlige er der en bestemt lille frase, som sætter et eller andet i bevægelse. Gnisten er tændt og løber langs luntene, men forelskelsen eksploderer først for alvor, da kunstelkeren Swann pludselig en dag bliver slået af Odettes lighed med en kvindeskikkelse på en fresko af Botticelli i Det Sixtinske Kapel. Så ser Swann ikke længere Odette, han erindrere hende; som musik; som kunst. Han er vildt og viljesløst forelsket. I Odette? I Botticelli? Kvinden i Det Sixtinske Kapel hedder Siporra, en bibelsk figur. Erindringen om hende, sådan som hun synes at have materialiseret sig i kurtisanen Odette, bliver for Swann den rene henrykkelse. En henrykkelse til en anden tidsdimension, kunstens, historiens, Bibelens, på linje med den

---

Det danske Proust-selskab